

Positionpaper over de toekomst van het INTERREG A-programma Duitsland-Nederland in de grensregio's

Inleiding

5 Het INTERREG A-programma Duitsland-Nederland is al vele jaren een succesvol model voor grensoverstijgende samenwerking. De consequente toepassing van het subsidiariteitsbeginsel en de decentrale aanpak, waarbij de Euregio's een centrale rol spelen bij de uitvoering, hebben aanzienlijk bijgedragen aan de succesvolle ontwikkeling van het programma. Dit beproefde model komt echter onder druk te staan door centraliseringstendensen op Europees niveau en de gevolgen van ernstige (geo-)politieke ontwikkelingen.

Succesmodel van het INTERREG-A-programma Duitsland-Nederland

Het INTERREG-A-programma Duitsland-Nederland kenmerkt zich door de volgende centrale kenmerken:

- 15 • **Decentrale uitvoering:** de Euregio's nemen als volwaardige programmapartners de operationele uitvoering op zich en zorgen ervoor dat regionale bijzonderheden en behoeften in aanmerking worden genomen.
- **Subsidiariteitsbeginsel:** beslissingen worden zo dicht mogelijk bij de betrokken regio's genomen om een op maat gemaakte ondersteuning en een efficiënte uitvoering te waarborgen.
- 20 • **Hoge mate van acceptatie en efficiëntie:** de beproefde structuren, in het bijzonder de reeds doorgevoerde vereenvoudigingen, maken een efficiënte benutting van de subsidiemiddelen mogelijk; de deelname van enkele duizenden bedrijven aan Interreg is hiervan een bewijs.
- 25 • **Hoge mate van flexibiliteit bij actuele ontwikkelingen:** aanvragers en adviseurs reageren op ontwikkelingen en trends en vinden door middel van efficiënte adviesgesprekken ter plaatse oplossingen om projecten te ontwikkelen die passen bij de Interreg-doelen. Tegelijkertijd houden ze rekening met actuele ontwikkelingen in de regio (bijvoorbeeld op het gebied van energietransitie, waterbestendigheid, wonen en leven).
- 30 • **Kernboodschap:** dicht bij de mensen door expertise ter plaatse.

Uitdagingen door centralisatietendensen – een onnodige achteruitgang

De Europese Commissie plant een fundamentele hervorming van de EU-begroting, die de kerngedachte van Interreg in gevaar brengt. Hierdoor dreigt het scenario te ontstaan waarbij

- 35 • de besluitvormingsbevoegdheid steeds meer naar de nationale hoofdsteden wordt verschoven, terwijl kennis over behoeften en ontwikkelingen in de (grens)regio's daar slechts gedeeltelijk of helemaal niet voorhanden is;
- de flexibiliteit bij de uitvoering van regionale projecten wordt beperkt
- de efficiëntie van het toekennen van subsidies lijdt onder toenemende bureaucratisering
- 40 • de invloed van regionale actoren en Euregio's op het gebruik van subsidies wordt verminderd; de ervaring van de Euregios toont aan dat er in Den Haag en Berlijn nauwelijks bewustzijn is van de specifieke thema's in de grensregio. Er bestaat het risico dat subsidieprogramma's worden ontwikkeld zonder rekening te houden met de behoeften in de grensregio's, waardoor de zichtbaarheid van het programma sterk
- 45 vermindert en daarmee de interesse van regionale aanvragers afneemt.

Eisen van de Euregio's

Gezien de geplande hervormingen eisen de Euregio's het behoud van het subsidiariteitsbeginsel en het huidige succesmodel.

1. **Geen centralisatie ten koste van regionale samenwerking:** een verschuiving van de besluitstructuren naar het nationale niveau schaadt het tot nu toe succesvolle werk van de Euregio's.
2. **Behoud van regionale besluitvormingsbevoegdheden en personele capaciteiten:** Beslissingen over subsidies moeten ook in de toekomst ter plaatse in de grensregio worden genomen om een vraaggerichte uitvoering te waarborgen. Bij verlies van personele capaciteit gaat echter de jarenlang opgebouwde knowhow verloren.
3. **Versterking van de grensoverstijgende samenwerking:** grensregio's dreigen in toekomstige begrotingsstructuren niet langer als zelfstandige actoren erkend te worden.
4. **Flexibiliteit bij de toekenning van middelen:** de beproefde structuren van het INTERREG A-programma moeten behouden blijven, omdat succesvolle projectfinanciering in gevaar komt door starre bureaucratische voorschriften. Daarom eisen de Euregio's dat de subsidies consequent 1 op 1 aan grensoverstijgende activiteiten moeten worden gekoppeld.

Conclusie

Het Interreg A-programma Duitsland-Nederland heeft bewezen dat een decentrale, op de behoeften van de regio's gerichte uitvoering de sleutel is tot succesvolle grensoverstijgende samenwerking. In het Interreg VA-programma is al aangetoond dat een 100-procentige benutting van de middelen leidt tot een succesvolle programma-uitvoering. De brede aanpak van het programma draagt bij aan meer flexibiliteit en effectiviteit. De Euregio's pleiten krachtig tegen een centralisatietendens en roepen de Europese Commissie en de nationale regeringen op om het beproefde model te behouden en te versterken.

De grensregio's leveren met de aanwezige economische en innovatieve structuren vooral op het gebied van de ontwikkeling van sleuteltechnologieën, een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling en versterking van veerkrachtige structuren. Bovendien leveren de tot nu toe succesvol afgeronde projecten significante bijdragen aan de ontwikkeling van dual-use producten, dat wil zeggen de principiële toepasbaarheid van technologieën of goederen voor zowel civiele als militaire doeleinden, en daarmee aan de versterking van het Europese defensievermogen. Interreg, georganiseerd in de (Eu-)regio's, houdt rekening met de vereisten om ook in de toekomst het ondersteunen van innovatieve projecten voor kleine en middelgrote ondernemingen te waarborgen.

Europa vindt juist en vooral plaats in de grensregio's. Verdere centralisatie ondermijnt de identificatie met Europa en zijn regio's en remmen de Europese integratie af.

Grensoverstijgende samenwerking is vredeswerk en moet daarom ook in de toekomst verankerd blijven in de regio's.

Grensoverstijgende samenwerking is geen luxe – het is van belang voor de veiligheid, bevordert innovatie en draagt bij aan de identiteit. Wie dit verzwakt, brengt niet alleen het INTERREG-programma in gevaar, maar ook het project Europa zelf.